

Stockholms
stad

Årsrapport 2017

Norrmalms stadsdelsnämnd

Rapport från
Stadsrevisionen
Nr 10, 2018
Dnr: 3.1.2-28/2018

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och granskningspromemorior för bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens hemsida, www.stockholm.se/revision. De kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Årsrapport 2017

Revisorerna i revisorsgrupp 3 har avslutat revisionen av Norrmalms stadsdelsnämnds verksamhet under 2017.

Revisorerna har den 13 mars 2018 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till Norrmalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 29 juni 2018.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 3.

Ulf Bourker Jacobsson
Ordförande

Åsa Hjortsberg Sandgren
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att Norrmalms stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig i att det ekonomiska utfallet ligger i nivå med budget och att det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål.

Nämnden redovisar dock, liksom föregående år, underskott inom äldreomsorgen. Vidare bedömer nämnden att fyra av fullmäktiges verksamhetsmål uppfylls delvis, bland annat ”Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor” och ”Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar”.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen, grundad på årets granskning, är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak har varit tillräcklig. Nämnden har förutsättningar för en kontroll som är aktiv och ändamålsenlig. Arbetet med den interna kontrollen är strukturerat och integrerat i organisation, system och det löpande arbetet.

Under året har revisionskontoret granskat nämndens förebyggande arbete mot oegentligheter och rutiner för periodiseringar utan att identifiera några väsentliga avvikelser. Utvecklingsområden har dock identifierats utifrån genomförda granskningar av nämndens delegationsordning, uppföljning och kontroll av löneutbetalningar samt implementering av Effektivt inköp.

Bokslut och räkenskaper

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följa gällande regler och god redovisningssed.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har delvis beaktat revisorernas rekommendationer i föregående års granskningar.

Rekommendationer som återstår att genomföra är att strukturera kartläggningen av framtida behov av bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning samt att säkerställa att individuppföljningar inom äldreomsorgen sker och dokumenteras i samtliga ärenden.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi.....	1
2.1 Ekonomiskt resultat.....	2
2.2 Verksamhetsmässigt resultat.....	3
3. Intern kontroll	5
4. Bokslut och räkenskaper	7
5. Uppföljning av tidigare års granskning	8

Bilagor

Bilaga 1 - Årets granskningar	9
Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	15
Bilaga 3 – Bedömningskriterier	17

1. Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt reglementet för stadsrevisionen och god revisions sed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömningen redovisas i *bilaga 3*.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i *bilaga 1*.

En uppföljning av hur nämnden har beaktat rekommendationer från tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i *bilaga 2*.

De förtroendevalda revisorerna har träffat representanter för nämnden våren 2017 i samband med genomgång av 2016 års granskning och avstämning inför år 2017.

Granskningsledare har varit Erik Lindgren vid revisionskontoret och Lars Dahlin på PwC AB.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Sammantaget bedöms att Norrmalms stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig i att det ekonomiska utfallet ligger i nivå med budget och att det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål.

2.1 Ekonomiskt resultat

2.1.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2017:

Driftverksamhet (mnr)	Budget 2017	Bokslut 2017			Budgetavvikelse 2016
		Utfall	Avvikelse		
Kostnader	1 255,4	1 287,6	-32,2	2,6 %	-9,1
Intäkter	166,7	201,1	34,4	20,6 %	19,0
Verksamhetens nettokostnader	1 088,7	1 086,5	2,2	0,2 %	9,9
Kapitalkostnader	8,0	8,3	-0,3	3,8 %	1,3
Driftbudgetens nettokostnader	1 096,7	1 094,8	1,9	0,2 %	11,1
Justerat netto, efter resultatöverföringar	1 096,7	1 092,2	4,5	0,4 %	12,9

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med 4,5 mnr i förhållande till budgeten. Nämnden har begärt att få återlämna 1,2 mnr för stimulansmedel avseende nybyggnation, om detta beviljas uppgår avvikelser till 3,3 mnr. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

De största avvikelserna finns inom verksamhetsområdena äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Vid årsbokslutet redovisas ett underskott om -14,1 mnr för äldreomsorgen, som redovisade underskott även 2016. Underskottet för nämndens vård- och omsorgsboende om -3,6 mnr hänförs till kostnader kopplade till sjukfrånvaro samt fler tomma platser än beräknat. Hemtjänsten redovisar ett underskott om -3,4 mnr då verksamheten inte fullt ut har lyckats anpassa personalkostnaderna till en minskning av antalet beställda timmar. Beställarenhetens underskott om -7,1 mnr hänförs främst till att det totala antalet beställda platser på vård- och omsorgsboenden uppgått till fler än budgeterat.

Ett underskott om -4,7 mnkr redovisas inom verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Vid tertial 2 2017 prognostiserades ett underskott om -7,9 mnkr för verksamhetsområdet, vilket indikerar att vidtagna åtgärder delvis gett resultat.

Individ- och familjeomsorgens överskott om 10,0 mnkr hänförs framförallt till barn och unga, där det bl.a. skett en minskning av placeringar och köp av platser utanför stadsdelsnämnden samtidigt som nämnden i större omfattning än beräknat beviljats ersättning från Migrationsverket avseende placeringskostnader.

Nämndens förskoleverksamhet redovisar ett överskott om 0,1 mnkr. Innan resultatöverföringar uppgår resultatet till -2,9 mnkr, vilket bl.a. förklaras av ökade personalkostnader kopplade till hög personalomsättning. Förskolans resultatenheter redovisar underskott om sammantaget -7,3 mnkr för 2017 års verksamhet, varav 4,3 mnkr belastar driftbudgeten eftersom två resultatenheter har upplösts. Resultatfondens samlade behållning vid utgången av 2017 uppgår till 5,9 mnkr.

Nämndens övriga resultatenheter, utföraren inom socialpsykiatri samt fält- och fritidsenheten, överför totalt 2,1 mnkr till 2018.

2.1.2 Investeringsverksamhet

Nämndens investeringsverksamhet avviker med 0,6 mnkr i förhållande till budgeten. Investeringar har främst avsett parker och grönområden.

2.2 Verksamhetsmässigt resultat

Nämndens resultat för 2017 bedöms i allt väsentligt vara förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av nämndens redovisning i verksamhetsberättelsen av i vilken utsträckning kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter, de egna nämndmålen, nämndindikatorerna och nämndaktiviteterna har uppfyllts samt på övriga granskningar revisionskontoret har genomförts under året.

Nämndens verksamhetsberättelse bedöms ge en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga resultatet. Nämnden har avrapporterat samtliga beslutade mål och uppdrag i verksamhetsberättelsen. Avrapporteringen är överskådlig, strukturerad och tydlig och ger i huvudsak rimliga förutsättningar att kunna bedöma måluppfyllelse.

I verksamhetsberättelsen bedömer nämnden att 22 av kommunfullmäktiges 26 mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Fyra av verksamhetsmålen bedöms som delvis uppfyllda enligt nämndens redovisning. Revisionskontorets granskning visar att det finns grunder för nämndens målbedömning.

Liksom föregående år uppnår inte nämnden årsmålen gällande diskriminering inom dagverksamhet, omsorgen för personer med funktionsnedsättning, socialpsykiatri och förskolan. Nämnden når heller inte upp till årsmålet gällande den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet. Resultatet är lägre än 2016 och försämringen är en trend som pågått sedan 2014.

Nämnden bedömer att ”Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor” uppfylls helt. Revisionskontorets granskning under 2017 har visat att Kungsholmen, Norrmalm och Östermalms gemensamma enhet för ensamkommande barn inte har levt upp till krav gällande uppföljning av placeringar och övervägande av vård samt att ett stort antal ärenden saknat fast handläggare¹. Av förvaltningens redogörelse utifrån en JO-inspektion framgick att bristerna kvarstod i augusti 2017². Enheten har i samband med granskningen av nämndens verksamhetsberättelse uppgivit att den i huvudsak har kommit tillrätta med dessa delar. Revisionskontoret vill framhålla vikten av att nämnden försäkras sig om att uppföljning av de placerade ensamkommande barnens situation sker på ett tillfredsställande sätt.

Föregående år bedömde nämnden målet ”Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet” som delvis uppfyllt. Detta då brukarundersökningar visade att de äldre inte var helt nöjda med upplevelsen av trygghet, måltider och den omsorg som gavs. Nämnden bedömer att verksamhetsmålet uppfylls helt för 2017. Förbättringar har skett för årsmålen avseende andelen trygga och nöjda omsorgstagare inom äldreomsorgen. Revisionskontoret noterar dock att ett antal utvecklingsområden kvarstår, såsom måltidssituationen, kontinuitet inom hemtjänsten och omsorgstagarnas upplevelse av möjligheten till påverkan. Äldreförvaltningens inspektörer bedömer även att nämndens vård- och omsorgsboende behöver stärkas på flera områden, bl.a. rätten till utevistelse och den sociala dokumentationen. Nöjdheten bland de äldre på

¹ Enheten tillhör organisatoriskt Kungsholmens stadsdelsförvaltning, men varje stadsdelsnämnd ansvarar för sin andel anvisade ärenden. Januari 2018 hade enheten 203 pågående ärenden, varav 79 tillhörde Norrmalms stadsdelsnämnd.

² Justitieombudsmannen, dnr 2017/298-1.6

boendet är vidare lägre än bland äldre på externa vård- och omsorgsboenden i stadsdelsområdet.

Verksamhetsmålet ”Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor” bedöms, liksom 2016, uppfyllas delvis. Nämnden når inte uppsatta mål gällande den sammantagna sjukfrånvaron (7,7 % jfr med målet om 6 %) och den korta sjukfrånvaron (2,9 % jfr med 2,2 %). Två av tre indikatorer som mäts genom stadens medarbetarenkät uppnås endast delvis. Revisionskontoret har 2017 granskat om nämnden bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete för en minskad sjukfrånvaro. Granskningen visar att nämnden har vidtagit åtgärder för en minskad sjukfrånvaro men att sjukfrånvaron trots detta inte minskat under året. Vidare att nämndens efterlevnad till stadens rehabiliteringsprocess bör utvecklas, särskilt vad gäller dokumentationen.

Revisionskontoret har genomfört en granskning för att bedöma om nämnden har den styrning och uppföljning som krävs för att säkerställa strategisk kompetensförsörjning inom förskola och socialtjänst. Sammanfattningsvis bedöms att stadsdelsnämndens systematiska kompetensförsörjningsarbete bör utvecklas, främst vad gäller kompetensanalys och utvärdering. Nämnden rekommenderas säkerställa att kartläggning av befintlig kompetens dokumenteras på samtliga nivåer i organisationen. Vidare rekommenderas nämnden att tydliggöra på vilket sätt kompetensförsörjningsinsatser ska analyseras och utvärderas.

En granskning har även genomförts avseende nämndens samverkan med socialnämndens socialjour. Den sammantagna bedömningen är att det i huvudsak finns en fungerande samverkan och informationsöverföring. Se bilaga 1 för mer utförliga sammanfattningar av 2017 års granskningar.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas om nämndens arbete med den interna kontrollen är aktivt och ändamålsenligt, d.v.s. förebygger, upptäcker och åtgärdar. Vidare om arbetet är strukturerat och integrerat i organisationen, i system och det löpande arbetet samt om nämnden utvärderar och följer upp det interna kontrollsystemet/-arbetet.

Den samlade bedömningen, grundad på årets granskning, är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak varit tillräcklig. De iakttagelser som ligger till grund för

bedömningen redovisas nedan. Av redovisningen framgår att vissa brister har noterats vad gäller nämndens delegationsordning, lönehantering och implementering av Effektivt inköp.

Revisionskontorets granskning visar att nämnden har förutsättningar för en tillräcklig intern styrning och kontroll. Arbetet med den interna kontrollen är strukturerat och integrerat i organisation, system och det löpande arbetet.

Nämndens system för intern kontroll är aktuellt och upprättat i enlighet med Stockholms stads anvisningar. En särskild grupp på förvaltningen sammanhåller internkontrollprocessen. Nämnden har en årlig och strukturerad riskbedömning som fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras. Utifrån denna har en plan för intern kontroll upprättats. Riskanalysen innefattar risker för oegentligheter. Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt. Utifrån internkontrollplanen har, enligt nämndens redovisning, kontroller genomförts under året. Nämnden bör dock i vissa fall utveckla dokumentationen av dessa kontroller.

En del i nämndens interna kontroll är att säkerställa en ändamålsenlig styrning och kontroll av ekonomi och verksamhet. En granskning av nämndens verksamhetsplan för 2017 visar att nämndens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som nämnden bedriver. Nämnden har för flertalet verksamhetsområden fastställt uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.

Nämnden har en tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Uppföljning av verksamhet som uppdragits åt annan att utföra sker årligen.

Årets uppföljningar har identifierat ekonomiska problem inom framförallt äldreomsorgen. Nämnden har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med budgetavvikelsen genom att bl.a. förändra delegationer, arbeta mer aktivt med nyprövningar samt utarbeta nya rutiner för avgiftshantering. Åtgärderna har bidragit till att minska beställarenhetens underskott. Det noteras dock att utförarverksamheten haft en negativ ekonomisk utveckling 2017.

Genomförd granskning av nämndens delegationsordning visar att fördelning av ansvar och befogenheter i huvudsak är tydlig.

Nämnden rekommenderas dock att se över delegationsordningen så att det för samtliga ärendetyper framgår om det avser delegation eller verkställighet, bl.a. för att tydliggöra vilka ärenden som ska anmälas till nämnden. Det noteras att nämnden i sin delegationsordning har bedömt ett stort antal ärendetyper som verkställighet. Granskningen har inte omfattat bedömning av rimligheten i detta, men det kan konstateras att det påverkar anmälningsförförandet till nämnden samt möjligheten av överklaga. Nämnden bör vidare ta ställning till vilka ärendetyper som stadsdelsdirektören ska ha rätt att vidaredelegera. Nämnden har ingen systematisk uppföljning eller kontroll i syfte att säkerställa följsamheten till nämndens delegationsordning. Revisionskontorets verifiering avseende anmälan av beslut fattade på delegation visade på vissa avvikelser. Nämnden rekommenderas därför att utveckla sin uppföljning och kontroll av beslut som fattas med stöd av delegation.

Utifrån en granskning av nämndens implementering av Effektivt inköp bedöms nämndens interna kontroll inte vara helt tillräcklig. Bedömningen grundar sig bl.a. i att användningen av stadens inköpssystem varierar stort inom förvaltningen.

En granskning har genomförts av nämndens uppföljning och kontroll av löneutbetalningar. Utifrån granskningen bedöms den interna kontrollen inte vara tillräcklig. Nämnden behöver bl.a. utveckla arbetet med att följa upp löneskuldena, då nämnden har relativt många sådana utan att någon minskning skett de senaste åren.

Övriga granskningar som har genomförts av nämndens interna kontroll har bl.a. omfatta det förebyggande arbetet mot oegentligheter och förtroendeskadligt beteende samt rutiner för automatiska periodiseringar. Granskningarna visar att den interna kontrollen i granskade rutiner är tillräcklig. Granskningarna redovisas mer utförligt i bilaga 1.

4. Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av

nämndens bokslut och på de övriga granskningar som genomförts under året.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av hur nämnden har beaktat rekommendationerna, se *bilaga 2*.

Uppföljningen visar att nämnden delvis har beaktat revisionens rekommendationer. Rekommendationer som återstår att genomföra är att strukturera kartläggningen av framtida behov av bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning samt att säkerställa att individuppföljningar inom äldreomsorgen sker och dokumenteras i samtliga ärenden.

Bilaga 1 - Årets granskningar

Granskningar under perioden april 2017- mars 2018

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Systematiskt arbetsmiljöarbete och sjukfrånvaro

En granskning har genomförts av om nämnden bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete för en minskad sjukfrånvaro i enlighet med arbetsmiljölagen, Arbetsmiljöverkets föreskrifter samt stadens budget och personalpolicy.

Den sammanfattade bedömningen är att Norrmalms stadsdelsnämnd delvis bedriver ett aktivt arbetsmiljöarbete för en minskad sjukfrånvaro. Granskningen visar att nämnden har vidtagit åtgärder för en minskad sjukfrånvaro, bl.a. en handlingsplan för att sänka sjukfrånvaron på förskolorna. Företagshälsovården anlitas för att genomföra arbetsmiljöutbildning.

Nämnden har dock en fortsatt hög sjukfrånvaro, både kort- och långtidsfrånvaro. Jämfört med 2016 är sjukfrånvaron oförändrad. Vidtagna åtgärder har inte minskat sjukfrånvaron under året.

Nämndens efterlevnad av stadens rehabiliteringsprocess kan utvecklas, särskilt vad gäller dokumentationen. Samtliga delar i rehabiliteringsprocessen ska dokumenteras. För detta finns särskilda mallar. Stickprovskontrollen indikerar på brister i dokumentationen.

Nämnden följer i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelsen upp kommunfullmäktiges indikatorer samt nämndens egna aktiviteter som är kopplade till kommunfullmäktiges mål om att vara en bra arbetsgivare. Flera av aktiviteterna syftar till att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron inom förvaltningen. På förvaltningen följs både det systematiska arbetsmiljöarbetet och sjukfrånvaron upp. Det finns en blankett för uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet och en rutin för uppföljning av sjukfrånvaro.

Revisionskontorets rekommendation utifrån ovanstående iakttagelser är att nämnden förbättrar sin efterlevnad till stadens rehabiliteringsprocess, särskilt när det gäller dokumentationen.

*Kompetensförsörjning inom förskola, skola och socialtjänst
(rapport nr 3 2018)*

År 2015 granskade stadsrevisionen stadens personal- och kompetensförsörjning. Granskningen visade att staden saknade en samlad strategi för hur kompetensförsörjning ska bedrivas och följas upp. Revisionskontoret har genomfört en uppföljande granskning för att bedöma om stadens nämnder har den styrning och uppföljning som krävs för att säkerställa strategisk kompetensförsörjning inom förskola, skola och socialtjänst. Kommunstyrelsen, socialnämnden, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Norrmalm och Skarpnäck har ingått i granskningen.

Ansvar för kompetensförsörjning bedöms i huvudsak vara tydligt. Stadsdelsnämnden har påbörjat ett arbete med att dokumentera sin strategiska kompetensförsörjning i kompetensförsörjningsplan, vilken presenterades i samband med verksamhetsplanen för 2018. Kommunstyrelsen avser att under 2018 följa upp nämndernas kompetensförsörjningsplaner och utifrån dessa göra en analys avseende stadens långsiktiga kompetensbehov.

Granskningen visar att nämnden bör utveckla arbetet gällande kompetensanalys. Kompetenskartläggningen har inte på ett tydligt sätt vägt in i kompetensanalysen och har inte fullt ut implementerats på olika nivåer i verksamheten. Det framtida kompetensbehov som beskrivs i stadsdelsnämndens kompetensförsörjningsplan bedöms inte ha någon tydlig koppling till identifierade behov av kompetensutveckling på individnivå. Nämndens kompetensanalys grundas främst på identifierade kompetensbehov utifrån sitt uppdrag, som bland annat anges i stadens styrdokument, lagstiftning och nationella satsningar.

Stadsdelsnämnden har ingen tydlig plan för hur effekterna av kompetensförsörjningsinsatser ska följas upp och analyseras.

Sammanfattningsvis bedöms att Norrmalms stadsdelsnämnds systematiska kompetensförsörjningsarbete bör utvecklas, främst vad gäller kompetensanalys och utvärdering. Nämnden rekommenderas säkerställa att kartläggning av befintlig kompetens dokumenteras på samtliga nivåer i organisationen. Vidare rekommenderas nämnden att tydliggöra på vilket sätt kompetensförsörjningsinsatser ska analyseras och utvärderas.

Samverkan mellan socialjouren och stadsdelsnämnderna

Revisionskontoret har granskat om det finns en fungerande samverkan och informationsöverföring mellan socialnämndens socialjour och stadsdelsnämnderna.

Granskningen visar att ansvarsfördelningen mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna i huvudsak upplevs som tydlig men att oklarhet t ex. kan uppstå i samband med övergång mellan kontorstid och jourtid. Samverkan sker inom ramen för enskilda ärenden, inom stadsövergripande nätverk och genom referensgrupper som samordnas av socialjouren.

Socialstyrelsens förskrift SOSFS 2011:9 anger att rutiner ska utarbetas för processer där samverkan krävs. Det saknas en stadsövergripande rutin för samverkan och informationsöverföring mellan stadsdelsförvaltningarna och socialjouren. Granskningen visar att det inte alltid är helt tydligt på vilket sätt informationsöverföring från socialjouren till stadsdelsförvaltningarna ska ske.

Granskningen har omfattat verifiering avseende tio ärenden som varit aktuella hos socialjouren under jourtid. Verifieringen har avsett ärenden där det har funnits behov av åtgärder från stadsdelsnämnderna utifrån socialjourens information. Stadsdelsnämnden har i samtliga av dessa ärenden vidtagit åtgärder.

Den sammantagna bedömningen är att det i huvudsak finns en fungerande samverkan och informationsöverföring mellan socialnämndens socialjour och berörda stadsdelsnämnder, men att det finns behov av att tydliggöra hur samverkan och informationsöverföring ska ske.

Intern kontroll*Nämndens delegationsordning*

En granskning har genomförts av om nämndens delegationsordning är i överensstämmelse med kommunallagens bestämmelser.

Granskningen visar att nämndens fördelning av ansvar och befogenheter i huvudsak är tydlig. Det finns rutiner för hur anmälan ska ske och delegationsordningen har ett inledande avsnitt som bl.a. förklarar vad delegation innebär. För vissa ärendetyper anges det dock inte i delegationsordningen om det rör sig om delegationsbeslut eller verkställighet. Det noteras att nämnden i sin delegationsordning har bedömt ett stort antal ärendetyper som verkställighet. Granskningen har inte omfattat bedömning av rimligheten i detta.

Det kan dock konstateras att det påverkar anmälningsförfarandet till nämnden samt möjligheten att överklaga. Med delegationsbeslut avses endast beslut i kommunallagens mening. Kännetecknande för ett beslut är bl.a. att det föreligger alternativa lösningar där beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar. Ett delegationsbeslut kan, till skillnad mot verkställighet, överklagas.

Senast nämnden fattade beslut om att ge stadsdelsdirektören rätt att vidaredelegera vissa ärendetyper var 1996. Revisionskontoret bedömer att det inte är sannolikt att dagens nämndledamöter och tjänstemän har kännedom om vilka ärendetyper rätten till vidaredelegation omfattar.

Nämnden har ingen systematisk uppföljning eller kontroll i syfte att säkerställa följsamheten till nämndens delegationsordning, vad gäller att rätt delegat fattar beslut eller att delegationsbeslut anmäls till nämnd. Revisionskontorets verifiering avseende anmälan av beslut fattade på delegation visade på vissa avvikelser.

Nämnden rekommenderas utifrån granskningen att se över delegationsordningen så att det för samtliga ärendetyper framgår om det avser delegation eller verkställighet och därmed tydliggöra vilka ärenden som ska anmälas till nämnden. Vidare bör nämnden ta ställning till vilka ärendetyper som stadsdelsdirektören ska ha rätt att vidaredelegera. Nämnden rekommenderas också att utveckla sin uppföljning och kontroll av beslut som fattas med stöd av delegation, bland annat för att säkerställa att samtliga beslut fattade på delegation anmäls till nämnd.

Rutiner för automatiska periodiseringar

En granskning har gjorts med syfte att bedöma om den interna kontrollen avseende automatiska periodiseringar är tillräcklig. Granskningen har inriktats mot vilka kontroller och avstämningar som finns samt hur dessa dokumenteras och genomförs. Vidare om det finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning för avstämning och periodisering av väsentliga konton/poster.

Granskningen visar att det genomförs löpande kontroller, som även har en ansvarig kopplad till respektive kontroll. Kontrollerna bedöms som rimliga och finns dokumenterade i ett gemensamt dokument. Utifrån granskningen bedöms stadsdelsnämndens interna kontroll avseende avstämningar och periodiseringar i redovisningen vara tillräcklig.

Förebyggande arbete avseende oegentligheter och förtroendskadligt beteende

En översiktlig granskning har genomförts med inriktning mot att bedöma om nämnden har en tillräcklig intern styrning och kontroll för att förebygga oegentligheter och förtroendskadliga ageranden.

Granskningen visar att nämnden följer centrala riktlinjer på området och har upprättat en kontrollstruktur för avstämning och bevakning av följsamhet till dessa. Vidare har riskbedömning avseende vilka risker som kan påverka verksamheten gjorts och kontroller utformats.

Implementering av Effektivt inköp

En granskning har gjorts med syfte att bedöma om nämndens interna kontroll avseende inköp/anskaffning av varor är tillräcklig.

Granskningen visar att det finns inbyggda kontrollmoment i inköpsprocessen när inköp görs genom inköpssystemet, vilka bedöms säkerställa att inköp av varor sker i enlighet med stadens regler och gällande lagstiftning. Granskningen visar dock att användandet av inköpssystemet varierar stort inom förvaltningen. Nämnden har ingen inköps- eller upphandlingspolicy som tydliggör att systemet ska användas, utan följer stadens rutiner och riktlinjer på området. Utifrån granskningen är bedömningen att nämnden delvis har en tillräcklig intern kontroll avseende inköp/anskaffning av varor.

Uppföljning och kontroll av löneutbetalningar

En granskning har gjorts med syfte att bedöma om nämndens interna kontroll avseende lönehanteringen är tillräcklig. Granskningen har inriktats mot om det finns rutiner för löpande uppföljning och avstämning av löneutbetalningar samt om nyckelkontroller sker i enlighet med fastställda rutinbeskrivningar.

Granskningen visar att förvaltningen inte har någon egen rutin/riktlinje för lönehanteringen, utan att chefer rekommenderas att följa serviceförvaltningens checklistor. Nämnden har en relativt långtgående delegation av lönetillägg men saknar system för att kontrollera att beslut om lönetillägg fattas av rätt delegat. Vid granskningstillfället i december 2017 hade avdelningen för verksamhetsstyrnings internrevisionsbesök inte genomförts. Internrevisionen skulle bl.a. omfatta rutin för frånvarorapportering och kontroll av lönelistor. Förvaltningens controller träffar cheferna

regelbundet för att följa upp ekonomiskt utfall, bl.a. avseende löner. Utifrån fluktuationsanalys av sex konton kopplade till lönehanteringen är bedömningen att det finns fungerande rutiner för löpande uppföljning och avstämning av löneutbetalningar på övergripande nivå.

Nämnden har relativt många löneskulder och enligt förvaltningen har ingen minskning skett senaste åren. Skulderna avser framförallt förskoleverksamhetens personal.

Den sammantagna bedömningen är att nämndens interna kontroll avseende lönehanteringen inte är tillräcklig. Nämnden rekommenderas att utveckla arbetet med att följa upp löneskuldena och informera berörda chefer om vikten av att förhindra att löneskulder uppstår.

Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

ÅR – Års- rapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
P6/2015	Bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning Nämnden rekommenderas att strukturera sin kartläggning av framtida behov, tillse att informationen i Paraplysystemet är aktuell samt säkerställa att planering av nya omsorgsbostäder sker i tidigt skede och att det byggs tillräckligt för att tillgodose behoven.		X		Aktuell information i paraplyet säkerställer nämnden genom att följa upp intresselistorna regelbundet, i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Nämnden är med tidigt i planeringen av omsorgsbostäder i Hagastaden och har en projektledare som samordnar arbetet. Revisionskontoret noterade i nämndens årsrapport 2016 att den inte hade vidtagit åtgärder utifrån rekommendationen att strukturera sin kartläggning av framtida behov. Revisionskontoret avser att under 2018 göra en särskild uppföljning av granskningens iakttagelser och rekommendationer.	2018
P6/2016	Tryggt boende inom äldreomsorgen Nämnden bör säkerställa att individuppföljningar sker i samtliga ärenden samt dokumenteras.		X		Revisionskontorets bedömning grundar sig i en aktgranskning som visade att det i något fall saknades dokumentation på att uppföljning hade skett. Ansvarig biståndshandläggare ansvarar för att uppföljning sker. I samband med uppföljning av rekommendationen har dock nämnden inte redogjort för revisionskontoret hur den säkerställer att individuppföljning sker i samtliga ärenden.	2018
ÅR 2017	Uppföljning och kontroll av löneutbetalningar Nämnden rekommenderas att utveckla arbetet med att följa upp löneskulder och informera berörda chefer om vikten av att förhindra löneskulder.					2018
ÅR 2017	Systematiskt arbetsmiljöarbete och sjukfrånvaro Nämnden rekommenderas att förbättrar sin efterlevnad till stadens rehabiliteringsprocess, särskilt när det gäller dokumentationen.					2018
P3/2018	Kompetensförsörjning inom förskola, skola och socialtjänst Nämnden rekommenderas att säkerställa att kartläggning av befintlig kompetens dokumenteras på samtliga nivåer i organisationen. Vidare att tydliggör på vilket sätt kompetensförsörjningsinsatser ska analyseras och utvärderas.					2018
ÅR 2017	Delegationsordning Nämnden rekommenderas att se över delegationsordningen så att det för samtliga ärendetyper framgår om det är verkställighet eller om anmälan ska ske till nämnd. Vidare bör nämnden ta ställning till vilka ärendetyper stadsdelsdirektören					2018

ÅR – Års- rapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
	ska ha rätt att vidaredelegera. Nämnden rekommenderas också att utveckla sin uppföljning och kontroll av beslut som fattas med stöd av delegation, bland annat för att säkerställa att samtliga beslut fattade på delegation anmäls till nämnd.					
ÅR 2017	Ensamkommande barn Nämnden bör försäkra sig om att uppföljning av placerade ensamkommande barns situation sker på ett tillfredsställande sätt.					2018
ÅR 2017	Intern kontroll Nämnden bör utveckla dokumentationen av kontroller som genomförs enligt internkontrollplanen.					2018

Bilaga 3 – Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i> –	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnittet Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller *Inte rättvisande*

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

- Nämndens resultat är förenligt med fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Nämnden har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade enligt kommunala redovisningslag och god redovisningssed.